

1771 Feb 21

449

MARIA THERESIA By der Gratie, Godts, Rooms Keyserinne Douairiere, Koninginne van Duytslandt, Apostolijcke Koninginne van Hongarien, van Bohemen &c. Aerts-Hertoginne van Oostenrijk, Hertoginne van Bourgogne, van Lothrijck, van Brabant, van

Limbourg, van Luxembourg, van Gueldre, &c. Princesse van Suabe ende van Transilvanie, Marckgravinne van't H. Rooms-Rijck, van Bourgau, van Moravie, &c. Gravinne van Hapsbourg, van Vlaenderen, van Artois, van Tirol, van Henegauw, van Namen, van Zutphen &c. Landt-gravinne van Alsatien, Vrouwe van de Marche van Slavonien, van Port Naon, van Salins ende van Mechelen, Hertoginne van Lorreyen ende van Bar, Groote Hertoginne van Toscanen.

Alle de geene die dese sullen sien ofte hooren lesen, **SALUYT.** Al oft schoon **WY** op verscheyde tyden differente Placcaerten ende Ordonnantien hebben doen uytgaen soo om te verhoeden, dat de besmettelijcke Sieckte, die nu eeni e Jaeren herwaerts in de Nabuerige Landen en Provincien onder het Runt oft Horn-vehe onderscheydelijck heeft gegrassleert, en toegenomen, haer niet en verbreyde tot in de Landen van onse gehoorlaemhey, als oock om te beletten, dat de selve darrinne gedrongen zynde haer niet en verspreyde, en desselfs voortganck soo veel moogelijck worde gestut, is't nochtans soo dat **WY** vernemen, dat als nu die selve op de Frontieren van onsen Hertoghdom Gelre niet alleen en vermeerdert, maer oock daer binnen heeft begonnen in te sluypen: **WAEROM SOO IS'T, DAT WY** naer alvorens te hebben gehoort onsen Raedt ende Momboir ter deliberatie van onse seer lieve ende getrouwe die Cancellaeer ende Raeden des selve Vorstendoms inhererende onse voorige Placcaerten en Ordonnatien op dit stuck van tydt tot tydt uytgegeven, hebben goetgevonden by dese tegenwoordige te ordonneren soo als hier naer volght.

(2)

I.

In den eersten Verbieden Wy, tot wederroepinge, den Invoer en Doortochte ofte passagie van alle soorten van Runt oft Horn-vehe, met oft sonder Pas, binnen en door desen Lande, daer onder mede begrepen de Ossen die in Karren mochten syn aen oft voorgespannen op pene van thien Ducatons voor jeder Beeste, boven dat de selve als suspect van met de sieckte besmet te syn van stonden aen, ter plaetse van den aenlagh, sullen worden gedoot en met het vell acht voeten diep in d'aerde gedolven, oock ter arbitraire straffe selfs aen den lyve naer exigentie van saecke tot laste van den inbrenger, en van de geene die-se wel weetens overgenomen ofte gekoght sullen hebben, ten waere onsen voorst. Raede om erheffelycke redenen in seeckere besondere gevallen hier ontrent voorgaendelyck soude hebben gedispenseert,

II.

Wy ordonneren ten effecte van dyen dat alle Officieren en Wethouderen in hunne resp. gemeentens op de publycke wegen ontrent de Frontieren sullen doen stellen bequaeme Paalen, waer op sy met groote Letteren sullen doen schryven, *Verbot van Invoer en passagie van Horn-vehe met oft sonder Pas.*

III.

Wy verstaen nochtans onder dit verbot niet te begrypen den invoer van het Vet en slachtbaer Runt-vehe, mitsgaders van het geslacht Vleesch van dyen 't zye groen, gerookt, oft gesauten alles nochtans onder de volgende conditien,

IV.

Als ten eersten, dat den Invoerder oft Inbrenger ter eerste plaetse van syn inkommen aen den Officier oft Gerichte der selve sal moeten doen blycken by verklaeringe van de Wette der plaetse van waer hy het Vet en slachtbaer Runt-vehe sal invoeren, ofte het geslachte vleesch van dyen in-

(3)

brengen, dat het selve Vehe niet alleen gesont is, maer oock van gesonde stallen en uyt gesonde Districten en plaetsen is komende, alles met uytduckinge der teekenen en couleuren der selve Beesten,

V.

Ende ten tweeden, dat die gesontheits passen oft declaratien door de Officieren ofte wette van de Plaetse van het incomen naukeurigh sullen worden geexamineert over der selver deughdelyckheit, en dat die niet langer en syn verleden als dry daghen te vooren, soo als sy oock sullen gehouden syn 't zye door hun selfs, 't zye door eenen persoon daer van kennisse hebbende, by hun aen te stellen, te visiteeren en t'examineren het Runt-vehe oft geslachte vleesch van dyen, het geene onder alfulcken gesontheits-pas oft declaratie wort ingevoerd, als namentlyck oft het selve Vehe oock gesont en slachtbaer is, en daer toe gedestineert, oft het ingebrochte Vleesch der selve is merckt-Gaeve, en geene sienbaere teekenen van ongesontheit mede brenghet, oock oft sy aen die Beesten bevinden de selve teekenen en couleuren als in de Declaratie syn aengetrocken, welke Declaratien ten effecte van dyen door hun sullen worden geteekent.

VI.

By soo verre aen het een oft ander mochte bevonden worden iets te ontbrecken, ofte oock dat eenigh Runt-vehe oft het vleesch van dyen mochte worden achterhaelt sonder versien te syn van gesontheits-Pas, als hier boven geseyt, sullen alfulcke Beesten gehouden worden als suspect van de kranckheit, ende als dusdaenigh van stonden aen worden gedoodt, en met het vell, soo als oock het voorgeroerde vleesch acht voeten diep in d'aerde gedolven, boven de penen, en amensdens hier voor art 1° aengetrocken.

VII.

Allen 't gheene hier boven geseyt is ten aensien van het geslacht vleesch van het Runt-vehe, sal oock plaetse hebben, ende moeten geobserveert worden op gelycke penen ten op-

(4)

sichte van de vellen van't selve , 't zye gefauten oft versch., mits dat die syn ontbloomt van het hair , ende dat by declaratie , gepasseert als boven , het blycke dat dese huyden eenige daegen gelegen hebben in kalck , het selve sal insgelycx plaets grypen ten aensien der Hoorens , der klauwen oft Hoofden onder gelycke declaratie dat sy koomen van gesonde beesten , en onbesmette plaetsen.

VIII.

Wy verbieden insgelycx het inbrengen binnen onse Provincie van Gelderlandt van Vet ofte Ruedt niet gesmolten , op eene amende van thien Ducatons boven de verbeurte van de wahre.

IX.

Voor de devoiren hier boven geordonneert soo tot het expedieren der Passen , als het doen der visite , en onderzoek , en sal niet meerder moghen worden geeycht als eenen halven schellinck voor jeder Reyse.

X.

Die Beeste-koopers en vleeschhouwers sullen niet mogen gaen in eenige onbesmette stallen , dan sullen sy hun moeten doen aenbrengen in de volle locht die Beesten die sy sullen willen koopen , ende en sullen die niet mogen aenraecken nochte selfs aennaederen ter distantie van vyff stappen , ten zye naer dyen den koop sal toegeslaegen syn ende sy de selve sullen wegh voeren , hun almeede verbiende van sijn ten platten lande met hunne Honden te bevinden alles op pene van vyf Ducatons , en dat de Honden sullen worden gedoodt.

XI.

Niemanden soo in beslotene als opene Steden en ten platten lande en sal vermoogen te slachten , te doen of te laeten slachten eenigh Runt-vehe voor en aeer het selve gevisiteert is , en gesondt bevonden door Vereede personen hun des verstaende daer toe aen te stellen door de resp. Wethouderen op pene van vier Ducatons voor jedere Contraventie.

(5)

XII.

Sullen ook de Buytenslacters van ons Stadt van Ruremonde , ende van die van Weert hun Vleesch aldaer ter merckt brengende gehouden wesen by een jeder geslachte Runt-beeste over te brengen boven het Hert , Loofe en Lever , den Maege van de selve Beesten om by het aankomen voor al te worden geexamineert en gevisiteert door de geswoore Keurmeesters der selve steden , en naer ervintelyckheyt van dien het verkopen te worden gepermitteert , ofte soo hier vooren is geseyt in d'aerde te worden gedolven boven d'amende hier boven Art. 1. gecommineert ,

XIII.

Ende oft het gebeurde dat dese besmettelycke Sieckte t' eeniger tyde binnen onsen voorff. Lande van Gelre mochte overgaen , ofte haer daerinne bevinden , hebben wy goetgevonden te statueren het naervolgende,

XIV.

Alswanneer eenige Sieckte , welckdaenigh die soude mogen wesen , in eenen Stal sijn sal hebben veropenbaert sal den eygenaer aenstonts , ende ten langhsten binnen den tydt van vier uhren het selve moeten kenbaer maecten aen de Wethouderen der plaette op de Verbeurte van eene amende van thien Ducatons.

XV.

Die geene de welke de boven-geseyde angevinge binnen den gestelden tydt niet alleen sullen hebben versuymt maer oock daer en boven heymelijk en eygener autoriteyt sullen hebben in d'aerde gedolven , doen ofte laeten delven , eene ofte meer van hunne Beesten gestorven van eenige Sieckte welckdaenigh die soude mogen wesen , mitsgaeters de geene die , naer dat de besmetheyt sijn in hunnen Stal sal hebben veropenbaert , sullen hebben verkoght , verstecken oft elders verset , al oft schoon sy sullen versien wesen van eenen gesontheyts-Brief ,

eenige Horn-Beeste , die met de Siecke Beesten gemeenschap gehad heeft 't zye in den Stal , 't zye in de Weyde oft elders , gelyck oock die geene , die fullen hebben verkoght , uytgelevert , ofte laeten gaen uyt hunnen stal oft huys eenige fouragie , draf oft spoele , die geplaets fullen syn geweest 't zye in den besmetten stal , daer boven oft daer ontrent , ende oock het mist der Horn-Beesten , fullen gestraft worden met arbitraire penen , selfs d'alder-swaerste naer de omstandigheden der gevallen ,

XVI.

De Declaratie hier vooren gementioneert gedaen synde , fullen de Wethouderen aenstonts ter plaetse senden eenen ofte meer bequacme en experte Persoonen kennisse hebbende van de teekenen der besmetheden by hun ten dyen eynde aen te stellen en te vereeden , om t'onderfoecken oft het is de besmettelycke sieckte , die in den stal regneert , waer af de selve , binnen vier uren daer naer , exact rapport fullen doen aen die van de Wette , en fullen de selve tot dese visite Linne Kleederen gebruycken , die sy daer toe alleen fullen houden , en jeder reyse doen uytwassen , ende en fullen naer dese eerste visite in die besmette stallen niet meer mogen koomen sonder oorlof van de Wette.

XVII.

Sullen oock die Wethouderen naer ervintelyckheydt die eygenaeren met aendaght ondervraegen nopende d'oorfaecke 't zye mediaet 't zye immediaet , die de besmethede in hunnen stal kan gebrocht hebben , als oock nopens de gemeenschap die hun vehe met eenigh ander gehad heeft , geduerende de dry leste weecken voor dat de Sieckte haer heeft veropenbaert ofte daer naer , gelyck ten aensien van d'andere omstandigheden die de faecke fullen kunnen klaer maecken , hun insgelycx ondervragende oft sy geduerende den voorff. bepaelden tydt , voor dat de besmettheyt haer heeft veropenbaert onder hun Vehe , eenigh daer van hebben verkoght oft elders verset , willende dat d'Eygenaer , op dese ver-

scheyde voorworpen aen de Wethouderen geven alle mogelycke uytleggingen , waer af dese fullen note houden , die sy sonder vertreck fullen oversenden aen onsen Raedt ende Momboir.

XVIII.

Die Eygenaeren , die fullen oertuygt syn , naer dyen sy aldus ondervraecht fullen syn geweest , van weetentlyck ende arglistelyck verborgen te hebben de oorfaecke van de besmettheyd in hunnen Stal , gelyck oock de geene , die fullen verswegen hebben van eenige Horn-Beesten te hebben verkoght , ofte verset binnen den tydt van dry weecken voor dat de sieckte haer heeft veropenbaert onder hun Vehe , fullen verbeuren eene boete van thien Ducatons.

XIX.

Wy belasten voorts. alle Officieren en Wethouderen der Steden ende Dorpen van onsen Lande van Gelre , soo haest sy eenige besmettelycke sieckte in hun respectyf ressort fullen heben ontdeckt , daer af sonder vertoef kennisse te geven aen onsen Raedt ende Momboir , ende hun exactelyck te reguleren naer d'instructie en directie die hun door den selven , ofte op desselfs rapport door onsen Raede fullen worden voorgeschreven.

XX.

Soo haest de besmettelycke Sieckte haer sal hebben veropenbaert in eene gemeente , fullen de regenten daer van kennisse geven aen d'ingesetene door eene publicatie te doen sonder uytstell ten eynde een jeder hem verhoede , en sigh voege naer het geene Wy hebben goetgevonden voor te schryven in gelyck geval , als te weten :

XXI.

Dat de Eygenaers van de stallen alwaer de sieckte haer sal hebben geopenbaert fullen gehouden syn van eenen Pael te

stellen, van de hoogte ten minsten van ses voeten, voor den inganck van den Stal, sraectwaerts, van boven gehecht met eene vierkante plancke van eenen voet in't vierkant, om aldaer te blyven staen vier weecken naer dat hunnen Stal sal syn gereynigt geweest, op pene van twee Ducatons; het selve sal oock op gelycke pene geschieden in de particuliere weyde daer die Beesten sullen geweydt hebben.

XXII.

Vier-en-twintigh uren naer dese publicatie sullen alle ingesetenen van de plaetse, die tamme Conynen houden, de selve doen dooden, ende hun daer van ontmaecken, op pene van twee Ducatons.

XXIII.

Sullen insgelycx de Katten van de huysen daer de sieckte is, ende die der naebuerschappe aenstonts worden gedoodt op de pene van twee Ducatons.

XXIV.

Ende om soo veel moogelycx noch meerder te beletten den voortsganck deser Sieckte, ende de ontfteekinge der selve van den eenen Stal aen den anderen, soo sullen die Meesters ende Vrouwen, en der selver huysgenoten, alwaer die stallen met dese sieckte mochten syn geïnfecteert hun hebben t'onthouden ten tyde der selver, en ses weecken daer naer, van te handelen en om te gaen met de verdere Ingesetenen, oock selfs niet ter Kercken ofte andere vergaederingen en geselschappen, ende tot meerdere voorforge sullen sy ter selver tyde soo veel doenelycx niet anders als Linne Kleederen gebruycken, en die dickwils doen uytwasschen, op pene van dry Ducatons.

XXV.

Wy ordonneren ondertusschen aen den Officier der Plaetse, en Luydens van de Wette goede forge te draegen, dat de-

se Persoonen ende hun Vehe geen gebreck en komen te lyden, de selve op hun versoek besorgende het geene sy tot hun onderhoudt, ende dat van hun Vehe moghten noodigh hebben waer toe sy sullen aenstellen een oft meerdere Persoonen, naer vereysch, die daegelycx van tydt tot tydt hun daer over by de selve Luyden sullen informeeren, ende hunne noodtsaekelyckheden toe reycken, sonder nochtans te mogen komen in de stallen, en hun buyten noodt t'exponeren.

XXVI.

Wy belasten insgelycx alle de geene die Schaepen houden, en het ongeluck hebben, dat hunne stallen met dese Sieckte syn aengestecken, voorts der selver naestgelegene naebueren hunne Schaepen soo veel doenelycx in hunne stallen op te sluyten ende by nootsaekelyckheyt om die te verlochten, de selve niet te dryven oft te laeten weyden buyten het bereick oft omtreck hunner Woningen op pene van eenen Ducaton voor j der contravenie, alle verdere ingesetenen almede belastende hun met hunne Schaepen op het genaufte te vermyden de huysen en plaetsen daer de selve Siekte is op gelycke pene.

XXVII.

Wy verbieden almeden eenige fouragie van Hoye oft Stroy uyt alsulcke aengestecke stallen, ofte daer boven oft ontrent geplacts geweest synde elders te verbrenge, ofte die selve voor te geven aen het Runt-Vehe het geene sy naermael weder mochten opsetten het een en ander op pene van thien Ducatons, sal des niet te min de selve fouragie mogen worden vervoedert binnen den tydt van dry Maenden naer het ophouden der Sieckte aen hunne Peirden en Schaepen die sy in hunne wooninge hebben, ende soo daer toe geene occasie en is, sal naer overstryck van dese dry Maenden de selve moeten worden verbrant oft in d'aerde gedolven, maer het mist met de spoeling ende draf het geene sigh bevint in diergelycke ontfteekene Stallen, sal sonder vertreck, dighte by den, Stal acht voeten diep op gelycke pene in d'aerde worden gedolven.

XXVIII.

Wy begeiren alnoch, dat geen Runt-Vehe, het Vleesch en vellen van dyen sal worden verbrocht oft vervoert buyten de gemeente, gehucht oft district der plaetsen, alwaer de Sieckte geweest is, ende sulcx ten tyde van twee Maenden naer dat die volkoomentlyck is komen te cesserem, op pene als in den voorgaenden Artikel.

XXIX.

Wy verbieden daer en boven van eenigh Nieuw Horn-Vehe op te setten in de aengesteeckene Stallen, al oft schoon de sieckte volkoomentlyck is comen te cesserem, anders als met permissie van de Wethouderen, die alfulcken oorlof niet en sullen verleenen, ten zye dat hun alvorens genoegzaam blycke by oculaire inspectie, dat die aengesteeckene Stallen naer vereyfch sijn gesuyvert en schoon gemaect, ende daer ontrent geene oude fouragie voorhanden is, op pene van vyf Ducatons.

XXX.

Wy bevelen aen alle Inwoonders en landt luyden van op hunne hoede te sijn tegens de Vremdbdelingen die souden willen komen in hunne stallen, ende van binnen de selve generaellyck niemant te aenveerden, ten waere sy voorsien waeren van een bevel van de wethouderen, oft dat men verseeckert waere, dat sy ten minsten t' zedert vyfthien daegen geene gemeenschap met besmette stallen oft met Siecke Beesten, ofte met de geene van de besmetheydt gestorven, gehadt en hebben.

XXXI.

Sullen oock alle Inwoonders sonder distinctie, welckers Stallen gesont sijn, alle vyfthien dagen het mist buyten hunne wooninge verbrenghen.

XXXII.

Voorts verbieden Wy allen toeganck van onse Onderdaenen tot die plaetsen 't zye binnen oft buyten onse gheoor-

saemheyt, alwaer dese Sieckte is, als mede de communicatie der Ingefetenen van dese plaetsen met allen andere onse onderfaeten, alwaer die selve Sieckte niet en is, ten waere om gewichtige redenen en noot-dringende affaers.

XXXIII.

Eyntelyck verbieden Wy aen een jegelyck sijn, binnen vierentwintigh uren, naer publicatie deser, te bevinden ten platten Lande met hunne Honden, ende Wy willen dat de Inwoonders ende lands Lieden de hunne soo by dagh als by nachte op den bant houden, op pene van twee Ducatons, ende dat die Honden sullen worden gedoodt, uytgenomen die van de geene die recht van Jacht hebben, ende die met hunnen meester sullen bevonden worden, ofte in offeninge der Jachte sijn, als oock de Honden van de Schaepers geleydt wordende aen de koorde, ende ontrent de schaeps kudde, en sullen d'Inwoonders der Steden hun Honden niet los op straete mogen laeten loopen 't zye by daege 't zye by nachte, anders als in by wesen en met hunne meesters, op pene als voor.

XXXIV.

Die Amendens, hier boven aengetrocken, sullen worden verdeelt half en half tusschen den Aenbrenger en den Officier Exploictant.

XXXV.

Alles by provisie, ende tot dat desen aengaende anders sal worden gedisponcert.

Ontbieden daeromme ende bevelen onsen Raedt ende Menboir van Gelderlandt, ende alle andere Officieren, Justicieren, Wethouderen, en onderdaenen, die sulcx aengaen oft raecken magh, dat sy dese onse ordonnantie in alle haere deelen en puncten exactelyck onderhouden en doen onderhouden sonder verdragh, gunste, oft dissimulatie, **WANT ONS ALSOO GELIEFT**, Gegeven in onse Stadt Ruremonde den 21. dagh van den Maendt February van den Jaere ons Heeren 1700 ende een en seventigh. *Was gearapbeert, TACK. Vt. Onderstont: By de KEYSERINNE DOUAIRIERE ende CONINGINNE APOSTOL. in HAREN SOUVERAINEN RAEDE des Vorstendoms Gelre. &c. Leger stont My present Was on-derteeckent A. C. VANDENBERGH.*

TOT RUREMONDE, By DIONYSIUS MACKAY, gesworen Boeck-drucker van den Souvereinen Raede van Haere Majesteyt van Gelderland.

Edict van den Jont: Rade van
getdacht in dato den 21. feb:
1771. rakende de jichte oud
het Hoorn - Oke.